

**Muzeum
Archeologiczno-Historyczne
w Elblągu**

Bulwar Zygmunta Augusta 11
82-300 Elbląg
Tel. (+48) 55 232 72 73
Fax (+48) 55 232 72 73
www.muzeum.elblag.pl

Podsumowanie działalności Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu w 2016 r.

I. DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA

Do ustawowego i statutowego zakresu działania Muzeum należy: gromadzenie, przechowywanie, konserwowanie, udostępnianie i upowszechnianie zbiorów dotyczących w szczególności miasta Elbląg, Wysoczyzny Elbląskiej i Żuław Elbląskich.

W 2016 r. Muzeum realizowało zadania statutowe poprzez następujące działania:

1. Gromadzenie zbiorów

Ogółem Muzeum posiada na stanie 116 682 obiektów wpisanych do inwentarza lub inwentarza pomocniczego, w tym muzealia – zbiory własne i wydzielone zabytki archeologiczne (depozyt).

W Muzeum przechowywany jest także materiał masowy (depozyt) pozyskany z badań archeologicznych – łącznie 829 223 obiekty.

W trakcie opracowywania są obiekty przyjęte do zbiorów w 2015 r. i w 2016 r.:

- zabytki z cmentarzyska k. wielbarskiej w Weklicach - 306 ozdób i przedmiotów codziennego użytku wykonanych z brązu, srebra, bursztynu, szkła, drewna oraz 203 fragmenty naczyń glinianych,
- około 200 medali, monet i banknotów,
- mosiężna misa chrzcielna z 1846 r. z kościoła Najświętszej Marii Panny w Elblągu – dar,
- zakupy: woskowa matryca do marcepana z okresu biedermeier, szafa z okresu międzywojennego,
- zbiór zdjęć elbląskich rodzin Basilius i Horn (od ok. 1880 r. do końca lat 30. XX w.) - 350 sztuk; większość wykonana w warsztacie Lorenza Basiliusa, najwybitniejszego fotografa elbląskiego działającego w mieście na przełomie XIX i XX w.,
- 6 listów, 2 druki i 1 pismo dotyczące rodziny prof. inż. Fritza Horna,
- 10 fotografii Elbląga i Krynicy Morskiej Franza Suranda z ok. 1880 r.,
- 27 obrazów Ryszarda Tomczyka,
- 14 zegarów, w tym m. in. 12 zegarów w typie schwarzwaldzkim, 1 zegar wachtowny,
- XVIII-wieczne mapy - 4 szt.

2. Katalogowanie i naukowe opracowywanie muzealiów

W 2016 roku zrealizowano następujące działania z zakresu katalogowania i opracowywania zbiorów:

- Tworzenie inwentarza podręcznego kolekcji przedmiotów z okresu PRL (kolekcja liczy ok. 1 tys. obiektów); na chwilę obecną inwentarz obejmuje 204 pozycje w 3 kategoriach;
- Opracowywanie kart opisowych do daru P. Łukasza Mierzejewskiego: 196 pozycji (pocztówki dźwiękowe, większość z elbląskich zakładów);
- Tworzenie komputerowej bazy danych właścicieli parcel na Starym Mieście w Elblągu (na podstawie kartoteki działek opracowanej na początku lat 80. XX w. przez zespół historyków pod kierunkiem prof. A. Czacharowskiego) – opracowanie układu bazy danych i wprowadzenie 600 rekordów;
- Wydzielenie wczesnego fajansu (majoliki) niderlandzkiej ze zbiorów ceramicznych ze Starego Miasta w Elblągu, wykonanie zdjęć tych obiektów (16 obiektów);
- Tworzenie inwentarza elbląskich pieców kaflowych, znajdujących się obecnie w mieszkaniach i domach (aktualnie inwentarz obejmuje 50 obiektów – działanie w toku);
- Prace nad katalogiem fliz holenderskich z kolekcji muzealnej, w tym współpraca z dr hab. Piotrem Oczko z Uniwersytetu Jagiellońskiego;

PIĘKNY KAFEL, PRAWDA?

SZKODA, ŻE PIEC SIĘ NIE ZACHOWAŁ...

Wiesz gdzie zachowały się zabytkowe piece?

Daj nam znać, żebyśmy mogli je udokumentować i z nimi zostają po nich pojedyncze kafle i wspomnienia.
KONTAKT: Joanna Folterek, j.folterek@muzeum.elblag.pl, tel. 55 232 72 73 w. 51

* nie zabieramy pieców, robimy tylko zdjęcia

1 - Plakat promujący akcję inwentaryzacji pieców

- Opracowywanie obiektów z darów i zakupów 2015/2016 - przygotowanie do Komisji Szacunkowej, a następnie wpisania do inwentarza muzealiów – działanie w toku,
- Opracowanie kart katalogowych dla zabytków wydzielonych z osady Truso (działanie w toku),
- Wstępne opracowanie i uporządkowanie przejętego zbioru lalek,
- Opracowywanie fajansów niderlandzkich z badań archeologicznych na Starym Mieście (działanie w toku).

3. Przechowywanie gromadzonych zabytków w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych.

Muzeum przechowuje łącznie 116 682 obiekty zabytkowe wpisane do Księgi Muzealnej w magazynach i na salach ekspozycyjnych zlokalizowanych w Budynku Wschodnim Podzamcza i Budynku Zachodnim Gimnazjum. W magazynie masowych zbiorów archeologicznych przy ul. Lotniczej przechowywane są obiekty nie wpisane do stałego inwentarza muzealiów ze względu na ich stan zachowania w oddzielnych fragmentach i niewielką wartość materialną. Po opracowaniu i konserwacji ich liczba stateczna ulegnie zmianie.

Obiekty eksponowane w czterech salach ekspozycyjnych oraz składowane w magazynach zlokalizowanych w Budynku Wschodnim posiadają stosowne warunki przechowywania, odpowiadające najnowszym standardom i normom ustawowym.

Przestrzeń ekspozycyjna i magazynowa w Budynku Zachodnim Gimnazjum oraz magazyny w obiekcie przy ul. Lotniczej nie spełniają ustawowych norm w zakresie przechowywania obiektów zabytkowych, dotyczących zarówno warunków jak i systemów zabezpieczeń. Muzeum na bieżąco wnioskuje o środki zewnętrzne w celu zwiększenia przestrzeni przechowywania odpowiadającej aktualnym normom i standardom.

W czerwcu i wrześniu 2016 w wyniku ulewnych deszczy wystąpiły zacieki na 2 salach ekspozycyjnych w budynku Gimnazjum. Stan techniczny obiektu stanowi zagrożenie dla przechowywanych w nim zbiorów. Podjęto przygotowania do zamknięcia obiektu, które rozpoczęła inwentaryzacja przechowywanych w budynku ok. 4 tys. zabytków. Następnie wszystkie muzealia zostaną zabezpieczone i przetransportowane do innych lokalizacji.

Ze względu na stan techniczny budynku Gimnazjum w kwietniu br. Muzeum wystąpiło z wnioskiem o dofinansowanie modernizacji obiektu ze środków UE. Planowany termin realizacji projektu to marzec 2017 – wrzesień 2018 r. Wniosek został zakwalifikowany do dofinansowania w październiku 2016.

W celu zwiększenia przestrzeni ekspozycyjnej i magazynowej odpowiadającej aktualnym normom i standardom Muzeum podejmuje działania dofinansowane ze środków zewnętrznych. W tym zakresie dnia 22.06.2016 r. pomiędzy MAH a MKiDN została podpisana umowa realizacji zadania „*Elbląg, Podzamcze: skrzydło południowe (XVII w.): montaż systemu zabezpieczenia SSWIN, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej posadzek oraz wewnętrznej strony murów*”. Realizacja została zakończona we

2 – Remontowane pomieszczenia skrzydła południowego

wrześniu 2016 r. W celu udostępnienia powierzchni skrzydła południowego na cele ekspozycyjne i magazynowe konieczna jest jednak realizacja ostatniego etapu prac w obiekcie, który obejmie m. in. modernizację instalacji elektrycznej, budowę systemu monitoringu i prace wykończeniowe, ujęte w złożonym w kwietniu br. wniosku o dofinansowanie ze środków UE. Wszystkie zabytkowe obiekty będące na stanie MAH są w miarę potrzeb udostępniane do celów naukowych. Ponadto na bieżąco spełniane są prośby o zgodę na użyczenie zasobów fotografii archiwalnej Muzeum oraz na wykonywanie fotografii muzealiów opracowywanych przez osoby spoza instytucji.

4. Zabezpieczanie i konserwacja muzealiów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomości oraz innych nieruchomości obiektów kultury materialnej.

W Muzeum funkcjonuje pracownia konserwatorska, w której pomimo istniejących braków sprzętowych (urządzenia do konserwacji drewna i skór) dokonywane są wszelkie bieżące prace związane z zabezpieczeniem zabytków przeznaczonych do ekspozycji na wystawach lub obiektów wymagających pilnej konserwacji. Na stanowisku konserwatora muzealiów zatrudniona jest jedna osoba.

W 2016 roku zabiegom konserwatorskim poddano następujące przedmioty:

- konserwacja przedmiotów metalowych przekazanych przez stowarzyszenie DENAR – ok. 60 obiektów,
- przygotowanie zabytków do ekspozycji *Elbląska Belle Epoque* – 10 przedmiotów,
- przygotowanie zabytków do ekspozycji *Goci. Znad Bałtyku do Rymu* – 40 przedmiotów,
- rozklejenie i ponowne zespolenie naczyń z porcelany dalekowschodniej z badań na Starym Mieście – 390 fragmentów.

Łącznie w 2016 r. poddano konserwacji lub konserwacji doraźnej w ramach działalności własnej **ok. 500 obiektów**.

Ponadto długotrwałej konserwacji i rekonstrukcji poddano zabytkowy zegar słoneczny z Domu Królewskiego na Starym Mieście, którego udostępnienie dla zwiedzających nastąpiło 17 grudnia ub. roku.

3 - Zabytkowy zegar słoneczny

4 - Uroczystość odsłonięcia zegara na kamienicy "Dom Królów"

5. Urządzanie wystaw stałych i czasowych

W 2016 roku w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu prezentowanych było 13 wystaw stałych.

W październiku 2016 nastąpiło otwarcie nowej wystawy stałej „Goci. Znad Bałtyku do Rzymu”, zrealizowanej w ramach projektu dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

5 - Otwarcie wystawy "Goci. Znad Bałtyku do Rzymu"

6 - Rekonstrukcja grobu na wystawie "Goci. Znad Bałtyku do Rzymu"

W 2016 r. została zmieniona aranżacja części wystawy stałej „W elbląskiej kamienicy” w zakresie wnętrza z poł. XIX wieku – wstawienie obiektów z własnej kolekcji po zwrocie mebli wypożyczonych z Muzeum Narodowego w Gdańsku.

Zrealizowano pięć wystaw czasowych:

- „Co robimy w ukryciu”,
- „Dary z okresu PRL za rok 2015”, prezentowana w maju 2016 w budynku Podzamcza,
- „Między nami nic nie było... Miłość zmysłowa w czasach nowożytnych”,

7 - Wystawa "Między nami nic nie było"

- „Elbląska la belle époque na fotografiach rodziny Basilius i Horn”,
- „Dalekowschodnie Skarby Muzeum”.

8 - Wystawa „Elbląska la belle époque ...”

9 - Wystawa "Dalekowschodnie skarby..."

Obiekty ze zbiorów Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu są również prezentowane na krajowych i zagranicznych ekspozycjach muzealnych, a pracownicy Muzeum biorą czynny udział w przygotowaniu wystaw dla instytucji zarówno z kraju, jak i zagranicy, m. in. w zakresie opracowania kwerend, katalogowania i doboru eksponatów oraz konsultacji.

Wystawy krajowe organizowane przy współudziale MAH:

- wystawa czasowa „Wikingowie. Truso legenda Bałtyku.” w Muzeum Łużyckim w Zgorzelcu – współpraca w opracowaniu scenariusza wystawy, wybór zabytków wraz z opisami, wybór materiałów ilustracyjnych z badań,
- „Skandynawowie na ziemiach polskich” w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

10 - Wystawa w Muzeum Łużyckim w Zgorzelcu

Wystawy zagraniczne organizowane przy współpracy MAH:

- *Viking in the Baltic – The Age of innovation* – międzynarodowa wystawa organizowana przez Veile Museum w Danii, Gotlands Museum w Szwecji, Novgorod State Museum w Rosji, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, Sigtuna Museum w Szwecji, Saaremaa Museum w Estonii, The National Museum of Lithuania na Litwie i Espoo City

Muzeum w Finlandii – opracowanie zakresu merytorycznego i praktycznego udziału MAH w przedsięwzięciu,

- „*Truso. Zaginiona perła epoki wikingów*”/ „*Truso. La perla perdida de la epoca de los vikingos*”, Meksyk - opracowanie scenariusza wystawy, wybór zabytków wraz z opisami,
- *Letter by Letter* - Muzeum Aboa Vetus & Ars Nova w Turku (Finlandia).

6. Organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych

- Prowadzenie nadzoru archeologicznego przy budowie obwodnicy Kościerzyny w ciągu trasy DK 20 (01.11. 2015 – 31.12.2016, w toku),
- Rozpoznawcze badania archeologiczne na Placu Strażackim w Braniewie
- Opracowanie bibliografii z zakresu analiz osadniczych dla wczesnośredniowiecznych emporiów,
- Kwerenda i opracowywanie reklam elbląskich z przedwojennych gazet. Na chwilę obecną lista wyodrębnionych reklam liczy ok. 4250 pozycji, opracowano 885,
- Kwerenda wybranych roczników Głosu Elbląga w Bibliotece Elbląskiej z lat 60-tych XX wieku – wykonanie zdjęć artykułów dotyczących wydarzeń w Elblągu – 236 zdjęć,
- Współpraca z dr hab. inż. H. Lachowiczem (SGGW) przy określaniu gatunków drewna przedmiotów pochodzących z badań archeologicznych na Starym Mieście,
- Współpraca z dr D. Popławską – analiza instrumentów muzycznych z badań archeologicznych ze Starego Miasta, wykonanie badań rentgenowskich instrumentów,
- Udział pracownika MAH w Elblągu (na prośbę Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie/Delegatura w Elblągu) w weryfikacji znaleziska szkieletu w okolicy Kisielic.

7. Prowadzenie działalności edukacyjnej

W 2016 r. odbyło się łącznie 185 zajęć edukacyjnych (lekcje muzealne, spotkania, zajęcia warsztatowe i in.), w których udział wzięło 3.622 osób.

W ramach projektu „Wakacje w Muzeum:” zrealizowano 26 spotkań warsztatowych, w których uczestniczyły 694 osoby.

11 - Lekcje muzealne

12 - Letnie zajęcia warsztatowe

Ponadto opracowane zostały nowe tematy i programy zajęć muzealnych:

- „O świecie relacji damsko-męskich na przestrzeni dziejów faktów kilka”,
- „Z wehikułem czasu w starożytnym Egipcie”,
- „Świat dawnych dzieci”.

8. Udostępnianie zbiorów dla celów edukacyjnych i naukowych

- **Udostępnianie obiektów i zbiorów do celów edukacyjnych:**
 - udostępnianie instytucjom oświaty Muzealnych Skrzyń (zestawy pomocy naukowych i materiałów pomocniczych do prowadzenia zajęć historycznych) – w 2016 r. łącznie odnotowano 26 wypożyczeń Skrzyń. Przy wykorzystaniu tych materiałów odbyły się 92 wydarzenia, w których udział wzięło 1508 uczniów.
- **Udostępnianie obiektów do celów naukowych:**
 - udostępnienie około 600 fragmentów naczyń szklanych z badań wykopaliskowych na Starym Mieście do pracy doktorskiej: Jakub Grosicki, *Średniowieczne naczynia szklane z badań wykopaliskowych w Elblągu*, w trakcie pisania, Uniwersytet Warszawski;
 - udostępnienie do pracy habilitacyjnej 200 obiektów drewnianych ze Starego Miasta w Elblągu: dr Hubert Lachowicz, SGGW w Warszawie;
 - Udostępnienie bursztynowych paciorków z cmentarzysk wielbarskich w Weklicach, Lubieszewie i Świętym Gaju do pracy doktorskiej doktorantki Uniwersytetu Łódzkiego,
 - Konsultacje i przygotowanie historii Spittelhofu, matryc reklamowych, mapy i przewodnika „Spacerownik teatralny po Elblągu” dla Pawła Płoskiego (korekta danych i uzupełnienia),
 - udostępnienie instrumentów drewnianych do pracy habilitacyjnej - H. Lachowicz, *Przedmioty drewniane z badań wykopaliskowych w Elblągu*.
- **Prezentacja wyników badań na sesjach i konferencjach naukowych:**
 - Udział w Ogólnopolskiej Konferencji „Prosimy dotykać eksponatów”, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska – Piotr Adamczyk,

- Wykład w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, w ramach comiesięcznego „Seminarium Bałtyjskiego”: *Archeolog na froncie. Śladami operacji wschodniopruskiej w 1945 r.* – Grzegorz Stasielowicz,
 - Przygotowywanie wystąpienia na konferencję naukową „Porcyllena, farfury i glina. Nowożytnie naczynia ceramiczne jako źródła archeologiczne. Pochodzenie – zróżnicowanie – odbiorcy”. Konferencja organizowana przez Ośrodek Historii Kultury Materialnej Średniowiecza i Czasów Nowożytnych Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk oraz Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich Oddział w Warszawie – Mirosław Marcinkowski,
 - Wygłoszenie referatu: „Poemat „Hoggia Heinricha Nitschmanna” na konferencji popularnonaukowej poświęconej 800 rocznicy chrztu Lanzanii w Tolkmicku – Wiesława Rynkiewicz-Domino,
 - Wygłoszenie referatu „Elbląg i elbląkanie w fotografii własnej, lata czterdzieste, lata pięćdziesiąte”, w ramach warsztatów „Zdjęcia rodzinne jako źródło do historii Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1944-1960” - w Niemieckim Instytucie Historycznym w Warszawie – Wiesława Rynkiewicz-Domino,
 - Wygłoszenie referatu „Wczesnośredniowieczna Lanzania na pograniczu słowiańsko-bałtyjskim” na konferencji popularnonaukowej poświęconej 800 rocznicy chrztu Lanzanii w Tolkmicku – Marek Jagodziński,
 - Wygłoszenie 2 prelekcji o Truso – Sopot – Grodzisko – Marek Jagodziński,
 - Wygłoszenie referatu „Okres wikiński u ujścia Wisły – retrospekcja i nowe badania” na II Warmińsko-Mazurskiej Sesji Sprawozdawczej w Giżycku – Marek Jagodziński.
 - Udział w zlocie zdunów we Wrocławiu – Joanna Fonferek – prezentacja projektu „Piec elbląskie. Ocalić od zapomnienia”.
 - Sesja naukowa Tukums, Łotwa, Grzegorz Stasielowicz, prezentacja „Modern scenography and new technologies in former Teutonic Knights Castle.
 - Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Wiesława Rynkiewicz-Domino, referat na sesji „Dom jako miejsce pracy w Gdańsku epoki przedindustrialnej”.
 - Hotel Elbląg, Wiesława Rynkiewicz-Domino, referat na sesji „Czas odmierzany cieniem”.
- **Popularyzacja i publikacja wyników badań naukowych w periodykach i wydawnictwach pokonferencyjnych oraz w mediach, na specjalistycznych blogach popularnonaukowych i stronach internetowych:**
- Opracowywanie tekstu do publikacji pamiętnika Margarethy Horn Wernicke z 1926 roku na temat dzieciństwa w elbląskiej rodzinie końca XIX wieku – Wiesława Rynkiewicz-Domino,
 - Prace redakcyjne 8 artykułów do wydawnictwa pokonferencyjnego „Wikińska globalizacja – Truso z perspektywy bałtyckich ośrodków handlowych” – Marek Jagodziński,
 - Publikacja „Truso – Legende der Ostsee”: Die neue Ausstellung zur Wikingerzeit im Museum Fur Archaologie und Geschichte in Elbląg, BLICKpunkt Archaologie 2016, s. 137-143 – Marek Jagodziński,
 - Tłumaczenie z języka rosyjskiego na język polski artykułu W.I. Kulakova „Zespół dwóch złotych naszyjników/pierścieni z Młoteczna (Hammersdorf) i grzywny typu R300 w krajach nadbałtyckich (nowa wersja – publikacja w Pruthenia) – Marek Jagodziński,
 - Korekta autorska publikacji w periodykach i wydawnictwach pokonferencyjnych:
 - M. Marcinkowski, *O produkcji fajansu w manufakturze Erenreicha w Królewcu i jego obecności w XVIII-wiecznym Elblągu*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 2015, nr 4 (290) – w druku,

- M. Marcinkowski, *Fajans pomorski – przedmiot i historia badań*, Gdańsk (materiały pokonferencyjne) – w druku,
- M. Marcinkowski, *Od Hiszpanii po Daleki Wschód. Kolekcja ceramiki z badań wykopaliskowych w Elblągu - wybrane przykłady*, Kielce (materiały pokonferencyjne) w druku,
- M. Marcinkowski, *Rodzaje i jakość zabawek a socjotopografia Starego Miasta w Elblągu*, Gniezno-Poznań (materiały pokonferencyjne) – w druku,
- Publikacja tekstu *Historia ocalonego pieca* [w:] Świat Kominków, 2/2016 (47), s. 76-78 – Joanna Fonferek,
- Opracowanie artykułu „Elbląski pieniądz zastępczy w latach 1914 – 1923” do Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych – Małgorzata Gizińska,
- opracowanie i publikacja 8 postów na blogu muzealnym „O Starym Mieście słów kilka. Skarby z wykopalisk na Starym Mieście w Elblągu” (<http://staremiastoelblag-mah.blogspot.com/>),
- publikacja 25 artykułów do cyklu „Historia jednego przedmiotu” w Elbląskiej Gazecie Internetowej PortEl.pl.

Muzyka z latryny (Historia jednego przedmiotu cz. 16)

Udostępnij 0
Tweetnij

... a moim zdaniem
Zobacz 1 komentarz
Dodaj do zakładek
Wersja do druku
Podaj dalej

2016-04-03 12:00

Wspólnie z Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu prowadzimy cykl pn. "Historia jednego przedmiotu", w którym prezentujemy ciekawe eksponaty i ich historię. Przedmioty codziennego użytku odnalezione przez badaczy na ziemi (a właściwie w ziemi) elbląskiej przybliżą nam jej dawnych mieszkańców. Dziś o giternie - poprzedniczce współczesnej gitary - wydobytej z ... latryny.

W średniowiecznym Elblągu praca wyznaczała codzienny rytm miasta i jego mieszkańców. Zajęcia zawodowe, normy postępowania, religia i wiara określały zasady współżycia i system wartości. Do niedawna jeszcze świat średniowiecznej Europy był postrzegany jedynie przez te dwa czynniki – pracę i religię. Jednakże i w tym świecie był czas na wypoczynek, spotkania towarzyskie, zabawy czy uczty, barwne jarmarki, wreszcie święta religijne i miejskie.

Giterna - poprzedniczka współczesnej gitary przeleżała w latrynie całe wieki (fot. MAH)

13 - Artykuł z cyklu "Historia jednego przedmiotu"

9. Zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji

– Warunki zwiedzania

W 2016 roku w Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Elblągu prezentowanych było łącznie 13 wystaw stałych oraz 5 wystaw czasowych. Wszystkie ekspozycje muzealne spełniają swoją rolę w zakresie edukacji historyczno-kulturowej, przybliżając odbiorcom bogate dziedzictwo regionu. Dodatkowo zwiedzający mają możliwość obejrzenia 20-minutowego filmu holograficznego „Historie ponad granicami”, przedstawiającego dwa

tysiące lat wspólnej historii regionu południowo – wschodniego pobrzeża Bałtyku od Elbląga do Kaliningradu. Jest to uniwersalny przekaz w zaawansowanej technologii, nie stosowanej na taką skalę w muzealnictwie europejskim, cieszący się dużym zainteresowaniem mieszkańców regionu oraz turystów ze wszystkich stron świata.

Na ekspozycji „Świadectwa” dostępny jest także ok. 40-minutowy film zawierający nagrania z wywiadów z byłymi mieszkańcami Elbląga i Kaliningradu pochodzenia niemieckiego, którzy pod koniec II Wojny Światowej opuścili te strony, oraz dodatkowe materiały tematyczne z wywiadów (łącznie ok 3 godziny nagrań).

Materiały audiowizualne znajdują się także na wystawie „Truso – legenda Bałtyku” (cyfrowa wizualizacja osady).

Do dyspozycji zwiedzających są przewodnicy posługujący się językiem polskim i angielskim.

W przygotowaniu jest przewodnik multimedialny (zostały zakupione tablety

wraz z oprogramowaniem do zwiedzania oraz wprowadzone dane dotyczące zwiedzania obiektu Podzamcze; przewodnik wymaga uzupełnienia o wystawy znajdujące się w budynku Gimnazjum).

Część ekspozycji muzealnych prezentowanych w Budynku Zachodnim Gimnazjum w sposób znaczący odbiega od stylistyki i poziomu wystaw znajdujących się w zmodernizowanym obiekcie Podzamcza, które zawierają rozbudowaną warstwę edukacyjno-historyczną oraz przykuwają uwagę odbiorcy dzięki zastosowanym interaktywnym rozwiązaniom i środkom wyrazu artystycznego tworzącym niezwykle klimat zwiedzania. Wystawy te wymagają modernizacji i dostosowania do potrzeb i oczekiwań współczesnego odbiorcy.

W celu poprawy warunków zwiedzania w 2016 r. zostały zrealizowane 2 projekty dofinansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotyczące remontu skrzydła południowego budynku Podzamcza oraz modernizacji wystawy prezentującej zabytki kultury Gotów. Ponadto w kwietniu ubiegłego roku złożono wniosek o dofinansowanie ze środków RPO Warmia i Mazury projektu remontu budynku Gimnazjum oraz prac wykończeniowych w skrzydle wschodnim budynku Podzamcza, obejmującego również budowę nowych wystaw w zmodernizowanych obiektach.

W 2016 r. Muzeum ekspozycje w budynku Podzamcza zwiedziły 20.563 osoby, w budynku Gimnazjum 10.263 osoby, w Noc Muzeów uczestniczyło 1946 osób, w pozostałych imprezach plenerowych 900 osób.

14 - Aleksander Doba podczas zwiedzania wystawy "Truso - legenda Bałtyku"

15 - Przedstawiciele Konsulatu Chińskiej Republiki Ludowej podczas zwiedzania ekspozycji MAH

– **Udostępnienie zbiorów i zgromadzonych informacji**

Poza działalnością ekspozycyjną pracownicy Muzeum na bieżąco realizują zadania związane z udostępnianiem zbiorów i informacji poprzez:

- odpowiedzi na kwerendy muzealne,
- udzielanie wypowiedzi dla mediów w zakresie historii Elbląga,
- konsultacje osobiste, telefoniczne, mailowe dla instytucji i osób prywatnych zainteresowanych historią i sztuką Elbląga,
- opiniowanie i odpowiedzi na oferty sprzedaży obiektów,
- współpracę z rekonstruktorami historycznymi,
- oprowadzanie zorganizowanych grup dzieci i dorosłych oraz indywidualnych zwiedzających,
- udostępnianie wystaw muzealnych poza godzinami pracy muzeum.

10. Prowadzenie działalności wydawniczej.

W 2016 r. wydano następujące publikacje:

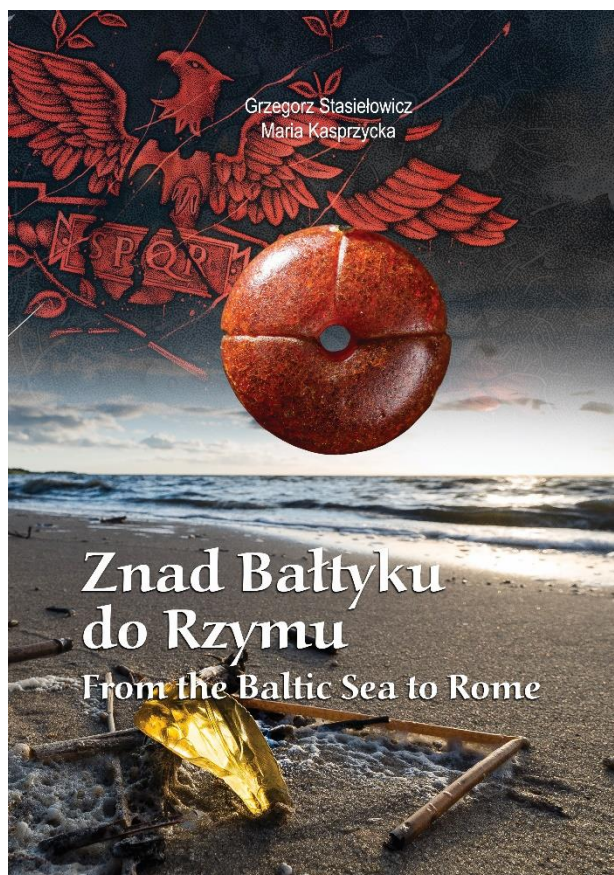
- „Porcelana dalekowschodnia z badań archeologicznych na Starym Mieście w Elblągu”, w ramach projektu dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

16 - Spotkanie promocyjne publikacji "Porcelana dalekowschodnia..."

- katalog do wystawy „Goci. Znad Bałtyku do Rzymu” (zadanie dofinansowane ze środków MKiDN).

17 - Katalog wystawy "Goci. Znad Bałtyku do Rzymu"

W toku są również prace nad publikacją albumową „Elbląg i elblążanie w fotografii własnej, lata sześćdziesiąte” - został wybrany materiał ilustracyjny do wydawnictwa.

II. KREOWANIE WIZERUNKU I PROMOCJA MUZEUM

Poza działalnością statutową Muzeum zrealizowało w 2016 r. szereg działań ukierunkowanych na kreowanie pozytywnego wizerunku instytucji oraz promocję oferty muzealnej, w tym:

1. **Wdrażanie systemu identyfikacji wizualnej MAH**, opracowanego w ramach projektu „Muzea ponad granicami” i wyróżnionego w 2015 r. I nagrodą w Ogólnopolskim Przeglądzie „Muzeum Widzialne”.

W ubiegłym roku wyprodukowano ponad 3 500 egzemplarzy różnych materiałów informacyjnych, promocyjnych i in. zawierających elementy nowego systemu identyfikacji wizualnej (ulotki, plakaty, foldery, zaproszenia na imprezy, przypinki okolicznościowe, egzemplarze biżuterii z logotypem MAH – wpinki, kolczyki, bransolety i in.).

18 - Biżuteria z logotypem MAH

2. **Współpraca z mediami (media relations)** – dystrybucja komunikatów medialnych dot. działalności MAH, publikacja artykułów w ramach cyklu „Historia jednego przedmiotu” na portalu portEL.pl, emisja reportaży o muzealnych zabytkach w telewizji Truso TV, organizacja konferencji prasowych w powiązaniu z organizowanymi wydarzeniami (imprezy, otwarcia wystaw, publikacje), kierowanie zaproszeń na imprezy i wydarzenia do przedstawicieli mediów, stałe konsultacje i udzielanie informacji dotyczących lokalnej i regionalnej historii, w tym wypowiedzi dla mediów w ww. zakresie i in.
W rezultacie tych działań w 2016 r. w różnych mediach ukazało się ok. 190 informacji dotyczących elbląskiego muzeum.

3. **Ujednolicenie wizerunku instytucji** – opracowanie zasad zmierzających do zachowania spójnego wizerunku MAH w kontaktach zewnętrznych (instytucjonalnych i bezpośrednich z klientem), w tym opracowanie jednolitego wzoru korespondencji, stosowanie jednolitego nazewnictwa obiektów MAH.

4. **Wprowadzenie udogodnień dla odbiorców oferty MAH**

- wprowadzenie możliwości dokonywania transakcji kartą płatniczą (kasa w budynku Gimnazjum),
- dostosowanie godzin otwarcia Muzeum do potrzeb zwiedzających w sezonie letnim i zimowym (sezon zimowy: 8.00 – 16.00, sezon letni 10.00 – 18.00),
- rozbudowa oferty sklepu muzealnego – wprowadzenie nowego asortymentu (oferta elbląskich pamiątek muzealnych) - dostosowanie produktów do potrzeb współczesnego konsumenta, wprowadzenie do sprzedaży nowych gadżetów, uzupełnianie na bieżąco oferty sklepu na stronie www MAH, opracowanie i dystrybucja informacji dot. oferty sprzedaży MAH wśród instytucji muzealnych z terenu kraju i zagranicy (Skandynawia, Niemcy, Obwód Kaliningradzki), rozwój sprzedaży internetowej,

19 – Torba pamiątkowa Muzeum

- udostępnienie gościom muzealnym w sezonie letnim „Strefy chillout” (miejsce odpoczynku i relaksu dla zmęczonych zwiedzających. W pogodne dni na ogrodowych hamakach, miękkich pufach i siedziskach mogą oni oddać się błogiemu lenistwu lub zagrać w wypożyczoną grę),
- utrzymanie statusu Muzeum jako Miejsca Przyjaznego Rowerzystom na szlaku Green Velo (stojaki rowerowe, miejsca wypoczynku na terenie dziedzica, udostępnianie rowerowych zestawów naprawczych).

5. Działania informacyjne

- druk i dystrybucja muzealnych ulotek informacyjnych,
- aktualizacja danych kontaktowych i fotografii Muzeum na zewnętrznych portalach turystycznych i innych,
- opracowanie i dystrybucja informacji dot. oferty MAH wśród biur podróży polskich i zagranicznych (foldery opracowane w języku polskim, angielskim, rosyjskim i niemieckim),
- emisja informacji promujących nowe ekspozycje (prasa, Internet, telewizja, plakaty),
- ekspozycja roll-upów promujących MAH podczas imprez i wydarzeń,
- emisja spotu promującego Muzeum,
- stworzenie profilu Muzeum w aplikacji Guides4Art – dostępny na smartfony mobilny międzynarodowy przewodnik po kulturze i sztuce.

6. PR internetowy

- regularna aktualizacja witryny internetowej MAH (strona dostępna w 4 językach – polskim, angielskim, rosyjskim i niemieckim),
- systematyczna publikacja wpisów na muzealnym profilu facebookowym,
- udostępnianie filmów tematycznych na kanale youtube,
- publikacje na muzealnym blogu „*O Starym Mieście słów kilka. Skarby z wykopalisk na Starym Mieście w Elblągu*” (<http://staremiastoelblag-mah.blogspot.com/>),
- prowadzenie fanpage i strony internetowej programu Świadectwa i Polskiego Towarzystwa Historycznego O/Elbląg.

7. Organizacja imprez i wydarzeń

W 2016 r. Muzeum zorganizowało następujące wydarzenia dla mieszkańców miasta i okolic:

- **Noc Muzeów** - cykliczna impreza polegająca na udostępnianiu muzeów, galerii i innych instytucji kultury w wybranym dniu w godzinach nocnych. Tegoroczne nocne zwiedzane przygotowano wspólnie z elbląskim Teatrem im. Aleksandra Sewruka, Galerią EL, PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej oraz pracownią jubilerską Studio TT. W ten wyjątkowy wieczór ożyły muzealne ekspozycje, a na zwiedzających czekały liczne niespodzianki, konkursy, zabawy, warsztaty oraz koncerty. Wieczór zakończył się pokazem mody PRL połączonym z konkursem dla gości na najlepsze przebranie.
- **Dzień Dziecka w Muzeum** – organizacja strefy zabaw dziecięcych, otwartych warsztatów oraz wykładów.
- **Inauguracja Europejskich Dni Dziedzictwa w Muzeum** - Europejskie Dni Dziedzictwa to największy w Europie projekt społeczny i edukacyjny, którego celem jest promowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz wspólnych korzeni kultury europejskiej. W 2016 r. EDD były obchodzone pod hasłem „*Gdzie duch spotyka się z przestrzenią – świątynie, arcydzieła, pomniki*”. Z tej okazji na terenie dziedzińca Muzeum odbył się spektakl plenerowy w wykonaniu aktorów elbląskiego Teatru im. Aleksandra Sewruka. Podczas trwania imprezy były także dostępne dla zwiedzających ekspozycje w budynku Podzamcza, czyli: „Truso – legenda Bałtyku”, „Świadectwa. Historia w twarzach, twarze historii” i „Elbląg Reconditus”.

20 - Inauguracja EDD w Muzeum

- **Piknik rodzinny z okazji Światowego Dnia Turystyki** - w czasie imprezy można było skorzystać z wielu atrakcji dostępnych na dziedzińcu, m. in. z pokazu walk w wykonaniu Elbląskiej Szkoły Fechtunku „Fortis”, prezentacji maszyny oblężniczej, pokazu lotów ptaków drapieżnych, a także pokazu ogniowego. Prezentacje były przeplatane wykładami o złotej erze komiksów, o rapierach z muzealnych zbiorów oraz o wyprawie przez kraje Ameryki Łacińskiej. Firma theConstruct zaprezentowała stworzony we współpracy z Muzeum wirtualny spacer po legendarnej osadzie Truso, do której można było zajrzeć zakładając specjalne gogle. W czasie trwania pikniku można było zwiedzać muzealne wystawy lub włączyć się w budowę makiety elbląskiej Starówki. Chętni opuścili imprezę z wyjątkową ozdobą – zmywalnym tatuażem inspirowanym sztuką wikingów.

21 - Piknik z okazji Światowego Dnia Turystyki

Muzeum uczestniczyło również w następujących imprezach i wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje/placówki:

- Gra miejska dla młodzieży szkolnej zorganizowana przez PTTK Oddział Ziemi Elbląskiej w Elblągu – przygotowanie i obsługa przystanku historycznego, przygotowanie nagród oraz udostępnienie miejsca do wręczenia nagród,
- Gra miejska organizowana przez CSE „Światowid” w Elblągu – przygotowanie przystanku Muzeum - przyjmowanie grup, pytania i zadania konkursowe, sprawdzanie, punktacja,
- Konkurs dla młodzieży szkolnej – pomoc przy organizacji we współpracy z oddziałem elbląskim PTH,
- Promocja wirtualnego spaceru po elbląskim Starym Mieście organizowanego przez Centrum Handlowe „Ogrody” – przygotowanie stoisk promocyjnych, prowadzenie zajęć warsztatowych, promocja oferty muzeum,
- Targi Biżuterii Amberif w Gdańsku – udostępnienie stoiska muzealnego, promocja biżuterii z oferty sprzedaży MAH,
- Dzień otwarty Zespołu Szkół w Pastłku – prowadzenie wykładów.

8. Dokumentowanie działalności MAH

Na bieżąco realizowane są zadania związane z prowadzeniem bazy dokumentacyjnej i gromadzeniem materiałów związanych z działalnością Muzeum oraz wykonywaniem dokumentacji fotograficznej imprez i wydarzeń organizowanych przez Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu. W ramach działania w 2016 r. wykonano ok. 1180 zdjęć pozostawionych

po selekcji i gotowych do wykorzystania – są to fotografie dokumentujące działalność MAH, otwarcia wystaw, imprezy i inne wydarzenia z udziałem MAH oraz zdjęcia zabytków.

9. Wizualizacja, reklama outdoorowa:

- stała ekspozycja billboardów promujących muzeum, zlokalizowanych przy trasie E-7 (2 billboardy, po jednym na każdy kierunek ruchu),
- udostępnienie pomieszczenia prezentującego ofertę MAH w Bramie Targowej w sezonie letnim,
- produkcja i emisja filmu promującego Noc Muzeów 2016 oraz reportażu z imprezy,

22 - Kadr ze spotu promującego Noc Muzeów

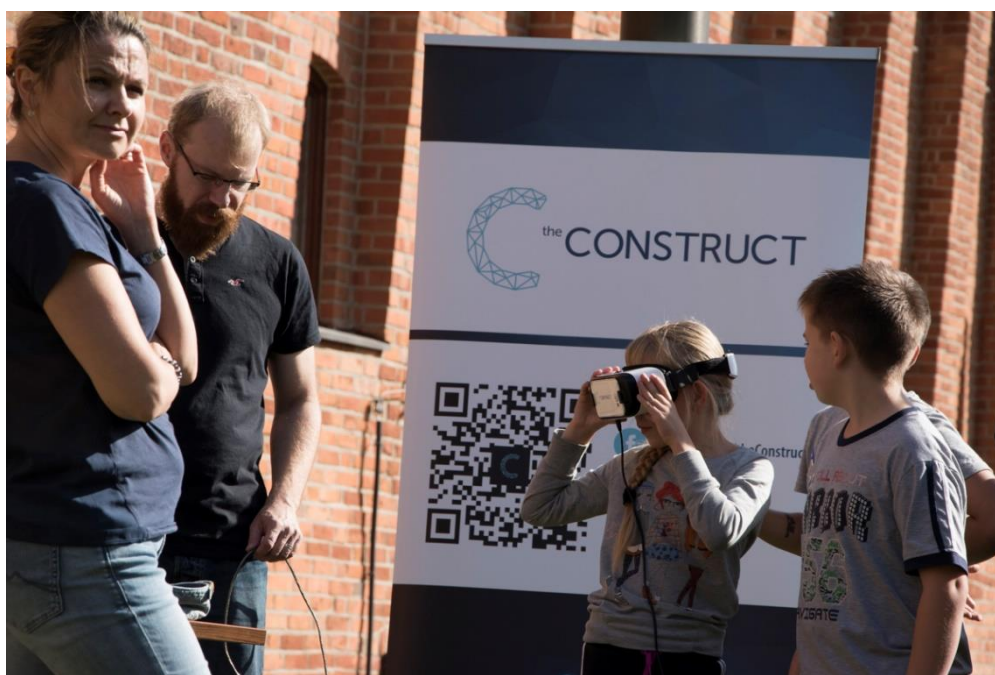
- emisja reportażu z inauguracji Europejskich Dni Dziedzictwa w Muzeum,
- dystrybucja materiałów promocyjnych (ulotki, plakaty, przewodniki) do miejsc atrakcyjnych dla turystów (pracownicy MAH poza godzinami pracy),
- udostępnienie prezentacji promującej Muzeum i promocja biżuterii dostępnej w muzealnym sklepie w Hotelu Elbląg,
- udostępnienie ekspozycji promującej Muzeum w Hotelu Pod Lwem.

10. Pozostałe:

- Opracowanie nowego systemu kancelaryjnego w związku ze zmianą przepisów prawa - projekty normatywów kancelaryjno-archiwalnych zostały określone i ściśle powiązane z dotychczasową działalnością muzeum. Jednolity rzeczowy wykaz akt oprócz podstawowych czterech klas głównych został rozbudowany o dodatkowe dwie klasy, które kwalifikują dokumentację powstającą i napływającą do muzeum w sprawach związanych z działalnością statutową,
- Szlak Kopernikowski - w 2016 r. pracownicy Muzeum współpracowali z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w zakresie rozbudowy potencjału turystycznego Szlaku Kopernikowskiego, w tym opracowano nową wersję gry miejskiej dotyczącej M. Kopernika w Elblągu „Do zakochania jeden wiek”,
- PTTK Oddział w Elblągu – stała współorganizacja Pikniku Rodzinnego z okazji Światowego Dnia Turystyki, współpraca w zakresie organizacji gier miejskich, konsultacje historyczne,
- Elbląski Klaster Turystyczny – stała współpraca w zakresie promocji miasta i regionu,

- CSE Światowid – współpraca w zakresie organizacji gier miejskich oraz realizacji projektów promujących miasto i region,
- Regionalna Pracownia Digitalizacji przy CSE Światowid – współpraca przy przedsięwzięciach z zakresu digitalizacji i popularyzacji obiektów dziedzictwa kulturowego,
- Polskie Towarzystwo Historyczne – stała współpraca ze stowarzyszeniem, ukierunkowana na popularyzację oferty wystawienniczej i edukacyjnej Muzeum. W ramach współpracy w 2016 r. Muzeum zapewniało nieodpłatnie usługi oprowadzania członków Towarzystwa (także po godzinach pracy) i uczestniczyło w projektach realizowanych przez Towarzystwo,
- Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Oddział Gdańsk – stała współpraca ze stowarzyszeniem, obejmująca udział w spotkaniach i odczytach oraz promocję ekspozycji muzealnych,
- Stowarzyszenie Muzealników Polskich – udział w pracach zarządu,
- Starostwo Powiatu Elbląskiego – współpraca w ramach imprez promujących region,
- Stowarzyszenie Historyczno-Poszukiwacze DENAR – stała współpraca od momentu powstania, obejmująca nadzór i konsultacje merytoryczne, pomoc w zakresie przechowywania, konserwacji i ekspozycji zbiorów, wsparcie rzeczowe – przekazanie wyeksploatowanych gablot,
- Studio TT – współpraca w zakresie tworzenia kolekcji biżuterii inspirowanej eksponatami ze zbiorów MAH,
- Spółka TheConstruct – współpraca w zakresie tworzenia bezpłatnej aplikacji wirtualnej na smartfony – spaceru po przedwojennej elbląskiej Starówce, aplikacji do spaceru po makiecie Placu Słowiańskiego, spaceru po osadzie Truso,

23 - Prezentacja wirtualnego spaceru po Truso podczas pikniku rodzinnego

- Euroregion Bałtyk – współpraca w promocji regionu,
- ESWIP (Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Samorządowych) – realizacja projektu Aktywny Senior Wolontariuszem,
- Hotel Elbląg – stała współpraca, oferta specjalna dla gości hotelowych, prezentacja muzeum w holu hotelowym, sprzedaż biżuterii wzorowanej na zabytkach muzealnych,
- Hotel Pod Lwem – stała ekspozycja zabytków pozyskanych w ramach badań miejsca lokalizacji hotelu,

- Rotary Club – specjalna oferta dla gości Klubu, doroczne spotkania w muzeum (poza godzinami otwarcia),
- Lions Club - specjalna oferta dla gości Klubu, doroczne spotkania w muzeum (poza godzinami otwarcia),
- Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej – stała współpraca,
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli – stała współpraca, wykłady dla nauczycieli historii, współpraca w konkursach historycznych,
- Bieg Piekarczyka – w czerwcu 2016 r. pracownik Muzeum wziął udział w biegu reprezentując instytucję. Fakt uczestnictwa w imprezie jest elementem budowy pozytywnego wizerunku instytucji,
- Ogólnopolskie Forum Edukatorów Muzealnych - pracownik Muzeum jest jednym z administratorów profilu Facebook.

11. Nagrody i wyróżnienia uzyskane w 2016 r.:

- Laur ETK dla pracownika Muzeum, Pana Kazimierza Arbarta za zaangażowanie w działalność Elbląskiego Towarzystwa Kulturalnego,
- Główna nagroda w kategorii „Wizualizacja i promocja” dla projektu „Muzea ponad granicami” za najlepiej zaplanowane i zrealizowane działania promocyjne na Konferencji Zamykającej Program Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska-Rosja 2007-2013 oraz Otwierającej Program Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020.

24 - Statuetka - nagroda dla projektu Muzea ponad granicami

III. MONITORING EFEKTÓW DZIAŁAŃ

Muzeum na bieżąco prowadzi ewaluację, w celu oceny efektywności podejmowanych działań oraz adekwatności oferty do oczekiwań odbiorców. Monitoring odbywa się będzie za pośrednictwem następujących działań:

1. **Badania ankietowe** – od 2012 r. corocznie przeprowadzane są ankiety wśród odbiorców oferty edukacyjnej (po 200 osób w każdej turze). Wyniki ankiet są następnie opracowywane i zestawiane z wynikami z lat poprzednich, wykazując systematyczny wzrost atrakcyjności realizowanych działań oraz pozyskiwanej przez odbiorców oferty wiedzy dotyczącej historii i kultury regionu.
2. **Analiza recenzji użytkowników Internetu** - portalu turystycznego TripAdvisor, platformy google, mediów społecznościowych (facebook) i in. Na bieżąco odbywa się monitoring publikowanych w Internecie opinii na temat funkcjonowania Muzeum.
3. **Monitoring statystyk odwiedzin** Muzeum, strony internetowej, profili społecznościowych MAH. Statystyki stron internetowych:
 - www.muzeum.elblag.pl - 58 737 odsłon (19 362 sesji), 12991 użytkowników (6500 powracających)
 - Blog www.staremiastoelblag-mah.blogspot.com/ - 23225 odwiedzin,
 - Strona www.swiadectwa.elblag.pl (statystyki prowadzone od 1.09) odsłony: 568 (169 sesji) użytkownicy 106 (33 powracający),
 - Wyświetlenia w Google (dane dla ostatnich 90 dni 2016 r.): całkowita ilość wyświetleń 7,75 tys. (w tym 3,3 tys. - wizytówka w wyszukiwarce, 4,4 tys. - wizytówki w mapach); średnia ocena: 4,7,
 - Kanał You Tube – wyświetlenia: 6348, łączny czas oglądania: 13 895 minut,
 - Facebook - ilość fanów: 1162 (+484), średnia ilość wyświetleń posta: 706.
4. **Badanie wpisów i opinii pozostawianych przez zwiedzających w Księdze Gości** - w 2016 r. pozostawiono 185 wpisów (w 100 % pozytywne).

W przeważającej większości uzyskiwane za pośrednictwem wymienionych działań informacje zwrotne są pozytywne. W przypadku opinii negatywnych stosowne rozwiązania są wprowadzane na bieżąco.

